

УДК 1:27-31

DOI <https://doi.org/10.32782/apfs.v058.1.2026.32>**О. Л. Соколовський**ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2228-3040>

доктор філософських наук, професор,

професор кафедри філософії та політології

Житомирського державного університету імені Івана Франка

Ю. В. ЛисецькаORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6747-5858>

старший викладач кафедри англійської філології та перекладу

Житомирського державного університету імені Івана Франка

СВІТОГЛЯДНІ ЗАСАДИ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ І РЕЛІГІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ФОРМУВАННІ БЕЗПЕКИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Постановка проблеми. Радикальні трансформації сучасного безпекового середовища, зумовлені зростанням технологічних, природних і воєнних ризиків, актуалізують потребу у філософському переосмисленні цивільного захисту як однієї з базових умов збереження соціального буття. У ситуаціях історичної невизначеності безпека перестає бути лише сферою адміністративного регулювання і постає онтологічним підґрунтям існування спільноти, від якого залежить можливість відтворення життєсвіту, підтримання соціальної довіри та неперервності культурних смислів. Зазначене актуалізує перехід від функціонального розуміння безпеки до її інтерпретації в аксіологічному та антропологічному вимірах, у яких захист людського життя конститується як безумовний імператив. Водночас сучасна соціальна реальність демонструє поступове становлення поліцентричної конфігурації відповідальності, у межах якої держава вже не може розглядатися як єдиний гарант безпеки. Забезпечення стійкості суспільства дедалі більше залежить від узгодженої взаємодії різних інституцій, органів публічної влади, структур громадянського суспільства та релігійних спільнот. Така взаємодія відкриває новий простір для розуміння безпеки як спільного блага, що формується на перетині інституційної раціональності та моральних практик солідарності. Проте філософське осмислення цієї взаємодії залишається недостатньо концептуалізованим, оскільки воно часто аналізується переважно у правовому або управлінському вимірах, тоді як його світоглядні та ціннісні підстави потребують глибшого теоретичного дослідження.

Особливої актуальності ця проблема набуває в умовах воєнного стану, коли безпека трансформується у форму колективного самозбереження, а захист життя постає екзистенційним викликом.

У зазначеному контексті релігійні організації функціонують як інституційний чинник суспільної згуртованості, зміцнюючи довіру, розвиваючи колективні практики та підтримуючи морально відповідальні форми соціальної взаємодії. Їхня участь у гуманітарній підтримці, духовно-психологічному супроводі та відновленні соціальної цілісності засвідчує, що безпека формується не лише через нормативні механізми, але й через здатність спільноти до співучасті та турботи.

Формування мети статті. Метою статті є осмислення цивільного захисту як інституційної форми відповідальної суспільної взаємодії, спрямованої на забезпечення спільного блага, з'ясування теоретичних підстав і суспільного значення співпраці органів публічної влади з релігійними організаціями у підтриманні безпеки як онтологічної умови збереження людського життя та соціальної цілісності.

Виклад основного матеріалу. Підтримання належного рівня захисту населення і територій у разі надзвичайних ситуацій належить до онтологічно визначальних функцій сучасної держави, оскільки пов'язане зі збереженням безперервності соціального буття та утвердженням людського життя як фундаментальної аксіологічної константи. У площині практичної філософії це відповідає імперативу відповідальності за спільне благо, тоді як у релігієзнавчому вимірі проблема безпеки набуває екзистенційного значення, актуалізуючи категорії милосердя, служіння та солідарності. Відтак система цивільного захисту постає не лише адміністративним механізмом реагування, а нормативно організованим простором реалізації етичних настанов, укорінених у релігійних традиціях.

Релігійні інституції історично виконували стабілізаційну функцію в умовах суспільних криз, репрезентуючи ціннісні орієнтири та прак-

тики соціальної підтримки [1, р. 19]. Їхня участь у подоланні наслідків катастроф, наданні гуманітарної допомоги, духовному супроводі та психологічній підтримці засвідчує інституційну спроможність до інтеграції у сферу публічного управління. У цьому контексті взаємодія органів державної влади та релігійних організацій у системі цивільного захисту постає як багаторівнева модель координації ресурсів, що передбачає нормативне оформлення партнерства, розподіл соціально значущих функцій і мобілізацію громад у кризових умовах. Така співпраця є формою інституціоналізації суспільної моральної відповідальності за збереження життя та гідності особи.

Звернення до принципу філософського історизму дає змогу розглядати сучасні інститути безпеки як результат тривалих трансформацій соціальних практик. Релігієзнавчий аналіз уможливує простеження інтеграції конфесійних традицій благодійності та взаємодопомоги у сучасні моделі суспільної безпеки, що виявляється в інституціоналізації капеланського служіння, діяльності церковних благодійних структур і розвитку міжконфесійних гуманітарних ініціатив [2, р. 75]. Вони виконують комплементарну функцію щодо державних механізмів реагування та сприяють підвищенню суспільної стійкості до кризових викликів.

Осмислення еволюції публічного управління у цій сфері засвідчує поступовий перехід від реактивної до превентивної безпекової парадигми, зорієнтованої на культуру відповідального співбуття. Залучення релігійних організацій до реалізації державної політики цивільного захисту сприяє формуванню етично відповідальної моделі управління, що поєднує нормативну регуляцію з ціннісною солідарністю та відображає тенденцію до поглиблення державно-конфесійного партнерства.

Визначальним етапом у формуванні сучасної нормативно-правової архітектури цивільного захисту стало ухвалення 1 липня 2013 р. Кодексу цивільного захисту України. Його поява засвідчила перехід до впорядкованої моделі організації суспільної безпеки, у якій право постає не лише регулятивним механізмом, а формою інституційно об'єктивованої турботи про людське життя як найвищу соціальну цінність. Кодекс визначив повноваження органів влади, права й обов'язки громадян та суб'єктів господарювання, сформувавши цілісну законодавчу платформу реалізації державної політики у сфері безпеки [3]. Водночас закладена в ньому логіка міжінституційної координації відкрила можливості для системного залучення релігійних організацій як суб'єктів громадянського суспільства, здатних доповнювати державні механізми реагування через гуманітарну допомогу, соціальну підтримку та

моральну мобілізацію спільнот. У цьому контексті імператив збереження життя набуває водночас юридичного й етичного змісту.

Інституційна динаміка системи цивільного захисту особливо виразно проявилася у 2014 р., коли постановою Кабінету Міністрів України від 25 квітня 2014 р. № 120 Державну службу України з надзвичайних ситуацій було передано у сферу координації Міністерства внутрішніх справ. Це рішення стало відповіддю на радикальну зміну історичних обставин, спричинену російською агресією в Криму та на сході України [4], і засвідчило здатність держави до інституційної адаптації перед обличчям загроз. Такі трансформації відображають глибший процес переосмислення відповідальності за колективне існування, що передбачає консолідацію суспільства на засадах довіри та взаємної підтримки. У цих умовах релігійні спільноти актуалізують власний інтегративний потенціал, виконуючи посередницьку функцію між державними структурами та локальними громадами й утворюючи практики солідарності в ситуаціях підвищеної небезпеки.

Державна служба України з надзвичайних ситуацій як центральний орган виконавчої влади реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, запобігання і реагування на надзвичайні ситуації, забезпечення пожежної та техногенної безпеки, а також рятувальної діяльності, виконуючи стратегічні завдання у структурі національної безпеки [5]. Водночас досвід кризового реагування засвідчує, що організаційна ефективність управління набуває повноти лише у поєднанні з ресурсами суспільної довіри та духовно орієнтованої підтримки. Саме тут окреслюється комплементарність функцій держави й релігійних організацій. Держава забезпечує інституційну спроможність реагування, тоді як конфесійні структури сприяють подоланню травматичного досвіду, відновленню внутрішньої рівноваги та збереженню смислової впорядкованості людського буття.

Подальшу конкретизацію організаційної структури системи цивільного захисту засвідчив Наказ МВС України від 3 липня 2014 р. № 631, яким затверджено Положення про Оперативно-рятувальну службу цивільного захисту ДСНС України [6]. Унормування статусу та функцій оперативно-рятувальних підрозділів відображає прагнення до раціонального впорядкування дій перед обличчям небезпеки й розширення меж керованості у просторі потенційних загроз. Водночас нормативна визначеність сформувала інституційні передумови для узгодженої співпраці з релігійними організаціями через партнерські механізми, участь у гуманітарних ініціативах і координацію допомоги постраждалим. За таких умов безпека постає не лише результатом адміністративного регулювання, а наслідком етично

вмотивованої співучасті, де відповідальність за життя іншого набуває характеру спільного соціального обов'язку. Саме на перетині інституційної раціональності та етики турботи формується підґрунтя суспільної стійкості.

Новий етап реформування Державної служби України з надзвичайних ситуацій було започатковано на початку 2016 року. Він передбачав дерегуляцію, усунення корупційних управлінських практик і впровадження ризик-орієнтованих механізмів управління. Як наголошувалося, метою реформ було «позбавити систему надмірної зарегульованості та створити ефективну, соціально орієнтовану і прозору службу цивільного захисту» [3]. У цій трансформації простежується утвердження управлінської раціональності, зорієнтованої на пріоритет людського життя як безумовної цінності. Водночас така переорієнтація сприяла формуванню моделі взаємодії, у межах якої державні інструменти безпеки доповнюються морально вмотивованими практиками допомоги, притаманними релігійним традиціям, які разом утверджує культуру відповідального співбуття.

Реформування системи цивільного захисту означило перехід від реактивної моделі реагування до проактивної парадигми профілактики ризиків, заснованої на диференціації об'єктів господарювання за ступенем небезпеки. Така орієнтація відображає характерну для сучасних суспільств тенденцію до раціонального впорядкування безпекового простору, у якому управління ризиком постає формою відповідального ставлення до майбутнього. Збереження державного нагляду за підприємствами підвищеного ризику в поєднанні із запровадженням механізмів добровільного страхування для інших суб'єктів господарювання засвідчує орієнтацію на досягнення балансу між свободою економічної діяльності та відповідальністю за її наслідки. У цьому контексті розширюється і вимір державно-конфесійної взаємодії. Релігійні організації, виходячи з етичних принципів запобігання стражданню та турботи про іншого, здатні виконувати просвітницьку й мобілізаційну функції, сприяючи поширенню культури безпеки та підвищенню суспільної готовності до криз. Орієнтація на європейські принципи управління ризиками водночас посилює інституційну впорядкованість і розширює участь громадянського суспільства у формуванні практик безпечного співбуття.

Важливим стратегічним маркером переосмислення державної відповідальності у сфері безпеки стало Розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 січня 2017 р. № 61-р, яким затверджено Стратегію реформування системи ДСНС України. Її спрямованість на підвищення рівня захисту населення і територій у мирний час та в особливий період засвідчує інституційне утвердження

безпеки як фундаментальної умови збереження соціального буття. Документ репрезентує нормативно артикульовану форму турботи про людське життя, що в гуманістичній традиції постає передумовою підтримання соціальної тягlostі. Передбачене Стратегією вдосконалення управлінських механізмів, міжвідомчої координації та професійної компетентності рятувальних служб [6] водночас окреслює простір для інституційно впорядкованої взаємодії держави з релігійними організаціями, які через гуманітарні практики та духовно-психологічний супровід інтегруються у безпековий дискурс як носії етики турботи.

Розрахована на 2017–2020 роки, Стратегія відображала орієнтацію на поступові інституційні перетворення, у межах яких безпека осмислюється як поліцентричний простір співвідповідальності держави, громад і соціальних інституцій. У цьому контексті релігійні організації постають не лише трансляторами моральних норм, а суб'єктами гуманітарної дії, здатними консолідувати соціальну довіру та актуалізувати практики солідарності. Їхнє залучення засвідчує поєднання інституційної раціональності з аксіологічними засадами суспільного співбуття.

Децентралізація управління пожежною безпекою, визначена першим етапом реформ, засвідчила переорієнтацію управлінської логіки на рівень безпосередньої соціальної взаємодії та утвердження принципу субсидіарності як моделі розподілу відповідальності. У цих умовах розширюються можливості державно-конфесійної співпраці, оскільки релігійні спільноти, інтегровані у локальні середовища, здатні виконувати посередницькі та мобілізаційні функції, організуючи підтримку постраждалих.

Стимулювання участі громадян у добровільних пожежних формуваннях формує простір солідарної взаємозалежності, співзвучний релігійній традиції служіння ближньому. Водночас посилення персональної відповідальності за порушення вимог безпеки поєднує правову нормативність із моральною саморегуляцією. У підсумку реформаторські зміни засвідчують становлення моделі безпеки, у якій інституційна ефективність держави доповнюється етичним потенціалом релігійних організацій, формуючи цілісний простір відповідального співбуття.

Другий етап реалізації Стратегії (2018 р.) передбачав реорганізацію сил цивільного захисту ДСНС через інтеграцію аварійно-рятувальних і спеціалізованих підрозділів центрального та регіонального підпорядкування. Концентрація управлінських функцій засвідчила прагнення до структурної цілісності безпекової системи, у якій узгодженість дій є передумовою ефективного реагування на загрози. Цілісність організаційної структури постає не лише як інструмент

координації, але і як фундаментальна умова підтримання сталості соціального буття. Водночас централізація створила підґрунтя для інституціоналізованої взаємодії з релігійними організаціями, уможлививши оперативне залучення конфесійних мереж до гуманітарного реагування та духовно-психологічної підтримки постраждалих, що актуалізує ідею спільноти як простору взаємної відповідальності.

Третій етап (2019–2020 рр.) був спрямований на оптимізацію організаційної структури ДСНС і впровадження сучасних підходів до управління персоналом та ресурсами. Це засвідчило прагнення утвердити модель безпеки, у якій захист життя є наслідком стратегічно організованої діяльності. Водночас дефіцит фінансових ресурсів обмежив повноцінну реалізацію реформ і не дозволив досягти всіх запланованих показників [7], увиразнюючи колізію між нормативним проектом і можливостями його здійснення. За таких умов особливого значення набуває діяльність релігійних організацій і благодійних структур, здатних мобілізувати ресурси солідарності та частково компенсувати інституційні обмеження держави.

Відповідно до законодавства, ДСНС має у підпорядкуванні особовий склад, формування швидкого реагування, авіаційні підрозділи, спеціальні загони та територіальні пожежно-рятувальні частини [8]. Підрозділи Оперативно-рятувальної служби охоплюють пожежно-рятувальні й спеціалізовані формування, інженерні, піротехнічні, радіаційного та хімічного захисту, комунікаційні й матеріально-технічні [3]. Така багаторівнева організація є інституційним вираженням колективної відповідальності за збереження життя, цінності, що поєднує гуманістичні етичні орієнтири з релігійним розумінням гідності людини. Відтак система цивільного захисту постає не лише технічно скоординованим механізмом, а соціальним простором реалізації морального обов'язку перед особою.

Загалом реалізація Стратегії реформування ДСНС упродовж 2017–2020 рр. виходить за межі адміністративної модернізації та торкається підстав суспільного саморозуміння. Перехід до децентралізованої та інтегрованої моделі управління, заснованої на принципах субсидіарності, партнерства і прозорості, засвідчує утвердження людиноорієнтованої парадигми розвитку. У цій перспективі безпека постає спільним благом і результатом координованої взаємодії інституцій, серед яких релігійні організації відіграють важливу роль у формуванні етики солідарності та підтриманні суспільної довіри.

Моральна традиція турботи про ближнього, що історично формувала уявлення про обов'язок захисту людського життя, у сучасних трансформаціях набуває нових форм суспільної актуаліза-

ції. Принцип субсидіарності, покладений в основу реформи, концептуально споріднений із християнським соціальним ученням, де відповідальність розподіляється між рівнями спільноти, а допомога надається там, де вона є найбільш своєчасною. Це увиразнює аксіологічний вимір цивільного захисту, засвідчуючи, що його інституційні засади постають не лише з управлінської раціональності, а й із тривалих моральних традицій. Незважаючи на фінансові обмеження, реформа зміцнила інституційну спроможність системи відповідно до європейських стандартів управління ризиками, окресливши етичний простір безпеки, у якому державні інституції та релігійні спільноти діють як взаємодоповнювальні суб'єкти охорони життя.

Сучасний розвиток публічного управління у сфері цивільного захисту відбувається в умовах історичної граничності, зумовленої повномасштабною збройною агресією Росії проти України з 24 лютого 2022 року. За таких обставин безпека постає не технічною функцією управління, а фундаментальною умовою збереження простору людської взаємодії та смислотворення. Указом Президента України від 24 лютого 2022 р. № 64 було введено в дію План цивільного захисту на особливий період і встановлено ступінь «повна готовність» [7]. У цьому контексті мобілізація державних ресурсів набуває значення механізму колективного самозбереження, де захист життя осмислюється як безумовний імператив, узгоджений із релігійними уявленнями про його неперушну цінність.

Координація сил оборони та структур, відповідальних за захист населення, у взаємодії з Міністерством внутрішніх справ, ДСНС і органами місцевого самоврядування стала виявом консолідованої волі до збереження соціальної цілісності. Реалізовані відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» заходи були спрямовані на зміцнення обороноздатності, забезпечення громадської безпеки, евакуацію та подолання наслідків бойових дій [7]. Саме у воєнних умовах державно-конфесійна взаємодія набуває особливої виразності. Релігійні організації забезпечують прихисток, координують гуманітарну допомогу, долучаються до евакуаційних процесів і надають духовно-психологічну підтримку [2, р. 82]. Така співпраця наближається до ідеї соборності як духовно інтегрованої спільноти, що утримує суспільство в просторі взаємної відповідальності та захисту гідності.

Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.02.2022 р. № 179-р забезпечило переведення підсистем цивільного захисту у режим повної готовності. Органи публічного управління та підрозділи ДСНС продовжили виконувати свої функції в умовах війни, зосереджуючись на ліквідації наслідків обстрілів, рятувальних роботах, допо-

мозі постраждалим та евакуації цивільного населення [7]. У цьому вимірі безпека постає практичною етикою турботи, де цінність людського життя підтверджується дією, а інституційна раціональність поєднується з моральною солідарністю.

Особливої уваги заслуговує діяльність рятувальників, яка в умовах воєнного стану постає прикладом професійного служіння. Виконання обов'язків під постійною загрозою життя засвідчує моральну настанову пріоритетності іншого, співзвучну релігійній етиці жертвовності. Людське життя утверджується як найвища цінність, яка визначає смисловий простір професійного покликання, тоді як ефективність дій забезпечується системною підготовкою та структурованістю процесів реагування [9]. Відтак рятувальні служби постають не лише складником державної безпеки, а індикатором моральної спроможності суспільства діяти на засадах солідарності та відповідальності. Водночас посилюється взаємодоповнюваність державних і конфесійних форм підтримки від духовно-психологічного супроводу до реабілітаційних практик, що розширює гуманітарний вимір безпеки.

Функціонування системи публічного управління у сфері цивільного захисту визначається напругою між імперативом інституційної впорядкованості та динамікою сучасних безпекових викликів. Потреба у довгостроковій стратегії, спроможній інтегрувати реагування з прогнозуванням ризиків, свідчить про незавершеність безпекової архітектури та межі людських можливостей перед непередбачуваною динамікою історичного процесу. Це актуалізує внутрішні джерела стійкості, надію, витривалість і духовну зосередженість. Відтак взаємодія держави з релігійними організаціями постає не лише функціональним партнерством, а й чинником символічної єдності, яка сприяє зміцненню довіри та моральної мотивації до подолання кризових явищ.

Недостатній рівень бюджетного забезпечення заходів цивільного захисту [10] загострює діалектику між визнанням життя найвищою цінністю та можливостями його інституційного захисту. За цих умов зростає значення релігійних організацій, благодійних фондів і волонтерських мереж, які мобілізують ресурси солідарності та виконують компенсаторну й партнерську функцію щодо державних механізмів підтримки. Їхня діяльність засвідчує, що безпека формується не лише адміністративно, а й через моральну здатність суспільства до співучасті та відповідальності за вразливого іншого.

Висновки. У сучасному суспільному дискурсі безпека дедалі більше постає не лише завданням публічного управління, а базовим принципом організації суспільного життя. Вона постає не лише умовою інституційної стабільності, а онто-

логічною передумовою збереження життєсвіту та підтримання людської гідності в ситуаціях зростаючої історичної невизначеності. У цьому контексті утверджується поліцентрична модель відповідальності, у межах якої забезпечення безпеки є результатом узгодженої взаємодії держави, громадянського суспільства та релігійних спільнот. Світоглядні засади взаємодії органів публічної влади з релігійними організаціями розкривають потенціал поєднання інституційної раціональності та етики турботи, що формує простір відповідального співбуття. Релігійні організації, акумулюючи символічні ресурси довіри, солідарності та моральної мотивації, сприяють зміцненню соціальної інтеграції та розширенню гуманітарного виміру безпеки. Їхня участь засвідчує, що ефективність безпекових практик визначається не лише адміністративними механізмами, але й здатністю суспільства до співучасті та підтримки іншого. Досвід воєнної реальності радикалізує значення безпеки, переводячи її у площину колективного самозбереження та надаючи захисту життя екзистенційного статусу. За таких умов державно-конфесійне партнерство постає не допоміжним елементом соціальної політики, а одним із фундаментальних чинників суспільної стійкості, сприяючи утвердженню довіри та формуванню культури солідарності.

Література

1. Sokolovskyi O. The Role of Religious Associations of Ukraine in the Development of Civil Society. *Occasional Papers on Religion in Eastern Europe*. 2025. Vol. 45. Iss. 1. P. 1–23.
2. Sokolovskyi O., Sluysar V., Hordiichuk O. The Experience of Religious Organizations in the Formation and Development of the Chaplaincy Movement in Ukraine. *Occasional Papers on Religion in Eastern Europe*. 2024. Vol. 44, Iss. 3. P. 74–92.
3. Кодекс цивільного захисту України: Закон України № 5403-VI від 02.10.2012 р. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>
4. Постанова Кабінету Міністрів України «Питання координації і напрямки Державної служби з надзвичайних ситуацій» від 25 квітня 2014 р. № 120. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/120-2014-%D0%BF#Text>
5. Про затвердження Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій: постанова Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 № 1052. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1052-2015-%D0%BF#Text>
6. Наказ МВС України «Про затвердження Положення про Оперативно-рятувальну службу цивільного захисту ДСНС України» № 631 від 03.07.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0853-14#Text>
7. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії реформування системи Державної служби України з надзвичайних ситуацій» від 25 січня

2017 р. № 61-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/61-2017-%D1%80#Text>

8. Звіт про основні результати діяльності Державної служби України з надзвичайних ситуацій у 2021 році. *Державна служба України з надзвичайних ситуацій*. URL: <https://dsns.gov.ua/upload/2/6/8/1/6/9/1VSPpfkqdkExu8pkT9nQ6J8VV4MlcND2gG9vEIBb.pdf>.

9. Безуглов О.С. Особливості підготовки фахівців для пожежно-рятувальної справи у республіці Польща. *Бюлетень*. 2003 р. № 2 (6). URL: [http://edumns.org.ua/nmc/9/N2\(6\)_03.doc](http://edumns.org.ua/nmc/9/N2(6)_03.doc).

10. Обласна комплексна програма забезпечення безпеки населення і території Київської області від надзвичайних ситуацій на 2024-2027 роки. URL: <https://kor.gov.ua/wp-content/uploads/2024/05/proiekt-Pasport-do-prohramy.pdf>

Анотація

Соколовський О. Л., Лисецька Ю. В. Світоглядні засади взаємодії держави і релігійних організацій у формуванні безпеки сучасного суспільства. – Стаття.

У статті проаналізовано цивільний захист як онтологічної засади соціального буття, у межах якої безпека постає передумовою збереження життєвого світу та неперервності процесів смислотворення. Захист людського життя інтерпретується як безумовний нормативний імператив, який визначає аксіологічні контури публічного порядку та етичні засади відповідального співіснування. Безпека постає не лише функцією інституційного управління, а способом підтримання людської гідності в умовах радикальної вразливості існування. Сучасна безпекова реальність окреслюється поліцентричною конфігурацією відповідальності, у межах якої держава постає координатором взаємодії соціальних інституцій. Вирішального значення набуває співпраця органів публічної влади з релігійними організаціями, яка формується на перетині інституційної раціональності та етики турботи. Таке партнерство актуалізує потенціал солідарної дії, де адміністративні механізми доповнюються духовно вмотивованими практиками підтримки, а релігійні спільноти виступають носіями символічних ресурсів довіри та соціальної інтеграції. Досвід війни актуалізує безпеку як вимір колективного самозбереження, надаючи захисту життя екзистенційного значення. У цьому контексті державно-конфесійна взаємодія постає механізмом консолідації моральних ресурсів суспільства, у якому практики солідарності трансформуються у форми підтримки та відновлення соціальної цілісності. Цивільний захист осмислюється як інституційний механізм утвердження етики збереження життя, яка функціонує як універсальний принцип і поєднує гуманістичні та релігійні підходи до відповідальності за іншого. Безпека концептуалізується як спільне благо та фундаментальна засада соціального буття, тоді як держав-

но-конфесійне партнерство утверджується як один із ключових чинників суспільної стійкості й аксіологічного укорінення солідарності в умовах історичної невинності.

Ключові слова: світогляд, безпека, державно-конфесійні відносини, публічна влада, релігійні організації, російсько-українська війна, цивільний захист, ідентичність, світогляд, людина, суспільство.

Summary

Sokolovskiy O. L., Lysetska Yu. V. Worldview foundations of interaction between the state and religious organizations in shaping the security of contemporary society. – Article.

The article is devoted to the philosophical interpretation of civil protection as an ontological horizon of social being in which security emerges as a precondition for preserving the lifeworld and the continuity of meaning-making. The protection of human life is interpreted as an unconditional normative imperative that defines the axiological contours of public order and the moral foundations of responsible coexistence. Security is understood not merely as a function of institutional governance but as a mode of sustaining human dignity under conditions of radical existential vulnerability. Contemporary security reality is characterized by a polycentric configuration of responsibility in which the state acts as a coordinator of interaction among social institutions. Of decisive importance is the cooperation between public authorities and religious organizations, formed at the intersection of institutional rationality and the ethics of care. Such partnership actualizes the potential of solidaristic action, where administrative mechanisms are complemented by spiritually motivated practices of support, and religious communities function as carriers of symbolic resources of trust and social integration. The experience of wartime extremity shifts security into the sphere of collective self-preservation, granting the protection of life an existential status. In this context, state-confessional interaction emerges as a mechanism for consolidating the moral resources of society, within which practices of solidarity transform into forms of support and restoration of social cohesion. Civil protection is conceptualized as an institutionally mediated embodiment of the ethics of preserving life as a universal principle that unites the humanistic intellectual tradition with the religious experience of care for the other. Security thus appears as a common good and a form of social coexistence, while state-confessional partnership constitutes a fundamental factor of societal resilience and a culture of solidarity under conditions of historical uncertainty.

Key words: worldview, security, state-confessional relations, public authority, religious organizations, Russian-Ukrainian war, civil protection, identity, worldview, human being, society.

Дата першого надходження статті до видання: 05.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 06.05.2026